

Právnická fakulta Masarykovy univerzity
Katedra právní teorie

Kritická právní teorie
jaro 2011

Komentář k soudnímu rozhodnutí NSS o rozpuštění Dělnické strany

Pst 1/2008 – 67 a Pst 1/2009 - 348

Úvod

V tomto komentáři se budu zabývat soudními rozhodnutími Nejvyššího správního soudu a to rozsudky *Dělnická strana I* a *Dělnická strana II*. Prvně krátce nastíním skutkový stav předcházející rozpuštění Dělnické strany a potom se zaměřím na jednotlivé argumenty a argumentační postupy soudu v obou řízeních. Nakonec se pokusím zaměřit velmi konkrétně na argumentaci NSS při vypořádání se s překážkou věci rozsouzené, kde bych chtěl s argumenty soudu polemizovat. V poslední kapitole shrnu obě kauzy a vyjádřím svůj vlastní názor na věc.

SHRnutí SKUTKOVÉHO STAVU

Vláda České republiky podala 5. 12. 2008 u Nejvyššího správního soudu návrh na rozpuštění politické strany Dělnická strana. Učinila tak podle ustanovení § 15 odst. 1 zákona o sdružování v politických stranách a v politických hnutích.

Tato politická strana vznikla dne 20. 12. 2002, kdy ji Ministerstvo vnitra zaregistrovalo pod názvem Nová síla. Svůj název na „Dělnická strana“ změnila spolu se stanovami strany dne 22. 1. 2003. Při registračním řízení u Ministerstva vnitra byly stanovy v souladu s příslušnými zákony České republiky, nebyly v rozporu s Ústavou a s Listinou základních práv a svobod.

V roce 2007 Vláda obdržela první podnět upozorňující na antidemokratické a antisemitské aktivity Dělnické strany, který požadoval její rozpuštění. V následujícím roce potom obdržela další takovýto podnět. Ani jeden z nich nebyl nijak adekvátně doložen. Přesto podle Policie ČR došlo počátkem roku 2008 k výraznému posunu v aktivitách Dělnické strany, která se při spolupráci s neregistrovaným Národním odporem dostávala do pozice blízké

Komentář k soudnímu rozhodnutí NSS o rozpuštění DS

Kritická právní teorie, jaro 2011

Tomáš Malý, 325577

ultranacionalistickému uskupení. Tato radikalizace byla znatelná naprosto veřejně a to především z konání shromáždění v Hradci Králové a v Litvínově.

Shromáždění ze dne 16. 8. 2008 v Hradci Králové bylo jedním z posledních shromáždění této strany před volbami do Poslanecké sněmovny a do Senátu. V průběhu celé předvolební kampaně Dělnická strana postupně přitvrzovala ve svých projevech a sílila také v počtu svých přívrženců, kteří většinou v místě konání shromáždění vyvolávali konflikty s policií, jež se snažila udržet veřejný pořádek.

Na shromáždění v Litvínově dne 18. 10. 2008 a pozdějších se potom Dělnická strana vydala na pochod do romského sídliště Janov, kde se několikrát pokusila o střet s místní romskou komunitou. Tento naprosto otevřený útok na národnostní menšinu byl poslední kapkou, kdy podle slov ministra vnitra Ivana Langera „*(p)ohár trpělivosti s Dělnickou stranou přetekl.*“ Vláda dne 24. 11. 2008 požádala Nejvyšší správní soud o rozpuštění DS pro rozpor s § 4 písm. a) zákona o politických stranách, podle kterého nemohou vyvíjet činnost strany a hnutí, které porušují Ústavu a zákony, a dále pro rozpor s § 4 písm. d) téhož zákona, podle kterého nemohou vyvíjet činnost strany a hnutí, jejichž program nebo činnost ohrožují mravnost, veřejný pořádek, nebo práva a svobodu občanů. Bylo to poprvé, kdy byl podán návrh na rozpuštění politické strany z politických a ne formálních důvodů.

Nejvyšší správní soud tento návrh dne 4. března 2009 zamítl a zúčastněné strany poučil o nemožnosti podání řádného opravného prostředku. V rozsudku ale několikrát zdůraznil, že vydané rozhodnutí se vztahuje ke stavu v čas rozhodnutí, což v žádném případě nevylučuje možnost podání dalších návrhů v budoucí době. Taktéž soud zdůraznil, že tímto zamítavým rozhodnutím neuděluje Dělnické straně žádný glejt ústavnosti. Návrh byl zamítnut pro neunesení břemene tvrzení a důkazního břemene ze strany vlády.

Úřednická vláda Jana Fischera proto podala dne 23. 9. 2009 druhý návrh na rozpuštění Dělnické strany k Nejvyššímu správnímu soudu. Tento návrh byl mnohem obsáhlejší než ten předchozí a na jeho základě Nejvyšší správní soud dne 17. 2. 2010 politickou stranu Dělnická strana rozpustil.

Dělnická strana podala dne 15. 3. 2010 stížnost k Ústavnímu soudu, jež měla odkladný účinek ve věci rozpuštění. Ústavní soud dne 27. 5. 2010 potvrdil oprávněnost rozsudku NSS.

ANALÝZA ARGUMENTŮ SOUDU

V prvním řízení se soud prvně vyrovnal s tzv. ochrannou lhůtou, kdy zákon o politických stranách říká, že politickou stranu nelze rozpustit v době ode dne vyhlášení celostátních voleb do desátého dne po posledním dni konání těchto voleb. Tato ochranná lhůta ovšem neplatí pro rozpor politické strany s ustanovením § 4 tohoto zákona. Jelikož Vláda navrhla rozpuštění

DS právě z důvodu jejího rozporu s § 4, nelze pro tento případ aplikovat zmíněnou ochrannou lhůtu.

V řízení Nejvyšší správní soud provedl všechny stranami navržené důkazy. Předtím než se Soud vyjadřuje k jednotlivým důkazům, popisuje ústavněprávní postavení politické strany v demokratické zemi. Argumentace vychází z čl. 2 odst. 1 Ústavy, který říká, že zdrojem veškeré státní moci, vykonávané prostřednictvím orgánu moci zákonodárné, výkonné a soudní, je lid, kdy účast občanů na politickém životě společnosti je zajištěna především prostřednictvím politických stran a hnutí (čl. 5 Ústavy a články 20, 22 Listiny). Vzniku demokratických státních orgánů musí předcházet volná soutěž na státu nezávislých politických stran a teprve ve výsledcích této soutěže se utvářejí politické obrysy a proporce státu. NSS nabízí pro srovnání konkrétní nálezy Ústavního soudu. Ústava vychází z principu zastupitelské demokracie, politický systém je založen na svobodném a dobrovolném vzniku a volné soutěži politických stran, respektujících základní demokratické principy a odmítající násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů (čl. 5 Ústavy). NSS poukazuje na nezastupitelné místo politické strany v demokratickém právním státě, z čehož pro ni plyne zvýšená ústavněprávní ochrana. Politická strana zároveň sama představuje výkon základních práv a svobod jednotlivců.

Dále se Soud zabývá ústavními důvody pro zrušení politických stran. Ústava v tomto směru klade na politické strany v článku 5 dva základní požadavky: respekt k základním demokratickým principům a odmítání násilí k prosazování svých zájmů. V souladu s tím Listina v článku 30 odst. 3 připouští omezení sdružovacího práva na případy stanovené zákonem, jestliže je to v demokratické společnosti nezbytné pro bezpečnost státu, ochranu veřejné bezpečnosti a veřejného pořádku, předcházení trestným činům nebo pro ochranu práv a svobod druhých. Z toho mimo jiné plyne podmínka uzákonění možnosti zásahu státní moci do života politické strany, která je ovšem zákonem č. 424/91 Sb. např. v §§ 4 a 13 splněna. Z ustanovení tohoto zákona v § 15 dále Soud dovozuje i svou pravomoc rozhodovat o takovém vrchnostenském zásahu do života politické strany.

Na základě této ústavněprávní argumentace opřené i o praxi Evropského soudu pro lidská práva Soud dochází ke vznesení 4 podmínek, které musí být vždy kumulativně splněny, aby mohla být politická strana v demokratickém státě rozpuštěna. 1) Je zjištěné chování politické strany protiprávní? 2) Je toto protiprávní jednání přičitatelné politické straně? 3) Představuje toto přičitatelné protiprávní jednání bezprostřední hrozbu pro demokratický právní stát? 4) Je navrhovaný zásah do práva sdružovat se v politické straně přiměřený zájmu společnosti na ochraně jiných hodnot?

Po tomto úvodním vymezení „pravidel“ řízení o návrhu na zrušení politické strany Soud přistoupil k hodnocení důkazů. Vláda tvrdila, že počátkem roku 2008 došlo k posunu v aktivitách DS mimo jiné díky její spolupráci s Národním odporem. K tomu uvedla, že se jedná o obecně známou skutečnost, která vyplývá z veřejně přístupných materiálů.

K prokázání tohoto tvrzení však nenavrhl žádné důkazy, a tak Soud konstatoval, že není možné, aby Vláda ze své pozice silnější procesní strany, která je dána především přístupem k informacím značného rozsahu a možností si je opatřovat, spoléhala na inkviziční zásahy Soudu, který naopak v takovém řízení v zásadě nebude provádět dokazování nad rámec předložených návrhů.

Dále Vláda tvrdila snahu DS uchopit moc nedemokratickými způsoby, což prokazovala tiskovým prohlášením DS, ve kterém strana vyhláší nulovou toleranci k polistopadovému politickému systému. V souvislosti s tímto Vláda ještě poukázala na vyjádření předsedy Vondry, který uvedl, že by změnil Ústavu a že ne vše, co je v Ústavě, je správné a zákonné. NSS na tomto místě citoval judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, z níž vyplývá, že politickou stranu nelze postihnout jen pro její kritiku právního a ústavního pořádku státu nebo pro použití výrazu „revoluční“. V souladu s tímto pak konstatoval, že ani tento vládou předložený důkaz k prokázání tvrzeného nestačí.

V poslední řadě se Vládě nepovedlo prokázat ani porušení shromažďovacího zákona při shromážděních v Hradci Králové a v Litvínově a Soudu nezbylo než celé řízení shrnout a návrh na rozpuštění politické strany zamítnout.

Při druhém řízení o návrhu na rozpuštění Dělnické strany, který následoval zhruba sedm měsíců po vynesení prvního rozsudku, se NSS musel předně vypořádat s překážkou věci rozsouzené. Soud uvádí, že překážku věci rozhodnuté v řízení o tomto návrhu vnímá tak, že Soud nemůže opakovaně posuzovat již jednou projednaná skutková tvrzení a důkazy, ale současně platí, že není vyloučeno projednat a vyhodnotit i taková tvrzení, která se týkají činnosti politické strany i před nabytím právní moci prvního rozhodnutí, samozřejmě především ve smyslu současného kontextu. Soud vyházel z ustanovení § 159a odst. 5 občanského soudního řádu, podle něhož *„jakmile bylo o věci pravomocně rozhodnuto, nemůže být v rozsahu závaznosti výroku rozsudku pro účastníky a popřípadě jiné osoby věc projednávána znovu.“* To platí při totožnosti účastníků řízení a totožnosti samotné věci. Totožnost účastníků je zde zřejmá, ovšem věc je totožná jen v konkrétních tvrzeních, které byly v prvním řízení meritorně projednávány. Soud se proto nebude shromážděními v Hradci Králové a v Litvínově zabývat více než jen z pohledu kontextu a spolupráci DS s Národním odporem bude posuzovat až pro období po právní moci prvního rozhodnutí, kdy k ucelení kontextu přihlédně i ke spolupráci předcházející.

Tento druhý návrh vlády na rozpuštění DS byl po mnohých stránkách vyčerpávajícím doložením všech možných aktivit této strany a její provázaností s jednotlivými osobami a celými extrémistickými hnutími nejen na území České republiky. Soudu byl představen široký kontext života DS, ve kterém každá dílčí aktivita lidí spojených s touto stranou byla této straně po právu přičitatelná, a mnohé z nich byly také protiprávní. Soud proto neměl příliš práce s prokázáním prvních dvou bodů výše zmiňovaného čtyřstupňového testu. O to

Komentář k soudnímu rozhodnutí NSS o rozpuštění DS

Kritická právní teorie, jaro 2011

Tomáš Malý, 325577

zajímavější je potom jeho argumentace při naplňování druhých dvou bodů – bezprostřednost ohrožení demokracie a subsidiarita zásahu.

Soud k tomuto konstatuje, že rizikem ohrožení demokracie neleže chápat jen pravděpodobnost, s jakou strana získá parlamentní většinu, aby mohla formálně měnit stát. Rizikem ohrožení demokracie je třeba rozumět i stav, kdy je strana schopna třeba jen na lokální úrovni účinně destabilizovat stávající institucionální a právní systém, a zejména stav, kdy tak může činit či dokonce činí opakovaně. Tedy toto ohrožení nemusí být v jednom okamžiku zjevným všem obyvatelům celého státu. Příklad „bitvy o Janov“ je podle Soudu právě příkladem, kdy dochází k lokálnímu ohrožení demokracie. DS byla schopna v tomto případě mobilizovat nezanedbatelně velké síly k násilí směřujícímu vůči reálně ohroženým skupinám obyvatel. DS se od této události nijak nedistancovala ba naopak aktéry této „bitvy“ heroizuje.

Dalším významným faktem dokazujícím bezprostřednost rizika je podle Soudu prakticky monopolní postavení strany na poli pravicového extremismu u nás. Strana díky své organizované struktuře sjednotila skupinu občanů, která se vymezuje proti stávající politice státu. Většina z těchto lidí nalézají svou seberealizaci v násilí, které je nyní spojeno s politikou. Organizovanost se projevuje pořádáním veřejných akcí po celé České republice, kdy cílem samotných akcí je potom často násilí, rasové útoky a narušování veřejného pořádku.

Nakonec Soud dodává, že v této souvislosti je také relevantní poukázat na to, že ve vedoucích strukturách DS neexistují snahy o změny a samotné vedení je ve svých pozicích naopak čím dál víc upevňováno. K tomu neexistují náznaky, že by mělo nějakým způsobem dojít k programové změně či změně členské základny.

V souladu se zásadou proporcionality musí být zásah do práva sdružovat se v politických stranách přiměřený sledovaným legitimním cílům. V tomto návrhu je třeba zkoumat, zda existovaly mírnější prostředky, kterých mohlo být proti straně použito. Soud poukazuje na to, že závažnost celé řady protiprávních projevů členů DS nevyplývala najevo nahlížena osamoceně, ale teprve v rámci dalších prokazovaných skutečností. Dále podotýká, že okamžitý postih konkrétních osob byl v mnohých případech obtížný, protože pořádkové služby se museli více zabývat ochranou ohrožených skupin. Zásadní se Soudu jeví skutečnost, že DS poskytnutím své organizační struktury a politické legitimacy krajně pravicovým hnutím vytvořila prostředí usnadňující páchaní protiprávních činů.

Soud upozorňuje na fakt, že zrušením Dělnické strany ze společnosti neodstraní ty, kteří ji tvoří, a nemůže jim ani zabránit v tom, aby tito lidé spolu vstoupili do další nové politické strany. NSS tedy nakonec položil na misky vah na jedné straně právo sdružovat se v politických stranách a na druhé základní lidská práva a svobody. V řízení bylo podle Soudu bez jakýchkoli pochybností prokázáno, že DS směřuje k popření těchto lidských práv a svobod. DS se zaštiťovala svobodou projevu a právem na sdružování. Soud však s poukazem na judikaturu ESLP vyloučil možnost DS bránit se dožadování se ochrany

základních práv, když současně potlačuje základní práva druhých. NSS na základě výše uvedeného neměl pochyb o souladu s principem proporcionality a splněním tohoto čtvrtého bodu přistoupil k rozpuštění politické strany Dělnická strana.

DISKUSE ARGUMENTŮ SOUDU

Nyní se pokusím diskutovat argumentaci Nejvyššího správního soudu v druhém jeho řízení o návrhu na rozpuštění Dělnické strany, a to v bodě, kde se Soud vyrovnává s překážkou rei iudicatae. Rozřešení tohoto bodu vede k určení mezí, ve kterých se druhé řízení může pohybovat. Jedná se podle mého názoru o nejvíce zásadní bod celého soudního procesu, společně ještě s řešením otázky bezprostředního ohrožení demokratického státního zřízení ČR.

NSS při posuzování překážky rei iudicatae prvně nastiňuje historický vývoj tohoto institutu v římském právu a poté také přístup našeho současného procesního práva k tomuto institutu. Z ustálené judikatury vyplývá, že překážka věci rozsouzené je spatřována u totožných věcí, přičemž totožnost věci je dána totožností účastníků a totožností předmětu řízení, tzn. jak žalobního petitu, tak žalobního důvodu (A. Winterová, *Civilní právo procesní*, 3. vyd., Linde Praha, a. s., 2004, str. 235).

Pokud bychom se zastavili v tomto místě a rozhodli se podle toho posoudit, do jaké míry představuje rozsudek *Dělnická strana I* překážku věci rozsouzené, asi bychom došli k neuspokojivému závěru. Totožnost účastníku uznává i NSS, kdy jsou to jak v prvním tak i v druhém případě na straně jedné politická strana Dělnická strana a na druhé straně vláda České republiky. Žalobním petitem je v obou případech rozpuštění politické strany. Žalobním důvodem je taktéž v obou případech rozpor s ustanovením § 4 zákona o sdružování v politických stranách a politických hnutích. Protože se v obou případech jednalo o období, na které se podle tohoto zákona vztahuje ochranná lhůta proti rozpuštění politické strany, Vláda tehdy ani nemohla využít jiného právního důvodu.

Sporným se mi jeví pouze vymezení pojmu „žalobní důvod“, potažmo shoda mezi žalobními důvody z prvního a druhého návrhu. Tedy konkrétně vymezení jednání politické strany, které naplňuje dispozici dané normy. Ztotožníme toto jednání s hypotézou normy, nebo budeme posuzovat jednotlivé činy, které jsou pod „porušováním ústavy a zákonů“ skryty?

Dá se obecně říci, že v případě politické strany musí jít o porušování kontinuální. Pokud chceme politickou stranu rozpustit, je třeba prvně prokázat, že se strana chová protiprávně. Toto chování vnímám spíše jako vlastnost. Vlastnost, na kterou můžeme usuzovat z dílčích projevů. Nedokazujeme tedy, že tam na tom onom mítinku se tito příslušníci strany dopustili protiprávního jednání, ale tyto jednotlivé dílčí projevy skládáme do mozaiky a až právě takovou mozaiku považujeme za chování strany. Chování, které je-li v rozporu s ústavním pořádkem, splňuje podmínku pro rozpuštění politické strany. V tomto smyslu chápou první dva

body onoho čtyřstupňového testu. Toto pojetí podle mého názoru respektuje významnost postavení politické strany v demokratickém právním státě.

Soud zřejmě vidí za žalobním důvodem konkrétní činy, pro které Vláda tvrdí protiprávnost chování politické strany. Já za tento žalobní důvod považuji fakt, že je chování strany protiprávní.

NSS v tomto místě ovšem s výkladem překážky věci rozsouzené nekončí a argumentuje dále. Především se odráží od právního názoru, který Soud uvádí již v rozsudku *Dělnická strana I* a to: „*Nejvyšší správní soud rozhoduje podle skutkového stavu, který tu je v době rozhodnutí soudu (§ 96 správního řádu soudního). Z toho plyne, že zamítavé rozhodnutí o návrhu na rozpuštění politické strany nevyklučuje podání jiného návrhu na rozpuštění stejné politické strany v budoucnu.*“. Činnost politické strany je třeba posuzovat jako dynamickou a Soud ještě více zdůrazňuje, že rozhodnutí musí být vždy zcela aktuální a není možné politickou stranu rozpustit za její minulost.

Na základě výše uvedeného NSS dovozuje, že i v případě identicky formulovaného petitu se nejedná o stejný „žalobní návrh“, který by zakládal překážku věci rozsouzené. K tomu ještě, podle mého názoru ne úplně šťastně, dodává, že v případě, kdyby Vláda zjistila nové důkazy nebo skutečnosti, které nemohla v původním řízení bez svého zavinění uplatnit, bylo by dle s. ř. s. na místě podat návrh na obnovu řízení.

Myslím si, že Soud ze své předcházející argumentace k závěru nestejného žalobního návrhu v podstatě nedošel. Soud poukázal na skutečnost, že je třeba spojit posuzování návrhu o rozpuštění politické strany s nejaktuálnějším časovým okamžikem. Na druhou stranu Soud předestřel, že rei iudicatae se v souladu s dosavadní soudní praxí aplikuje i v tomto případě. Z toho mi plyne, že tím rozhodujícím aspektem, který legitimuje buď možnost podání dalšího návrhu, nebo naopak setrvání na rozhodnutém, je posun situace týkající se politické strany v čase, v mezidobí mezi jednotlivými návrhy.

Samozřejmě se Soudem souhlasím v tom, že zamítnutím návrhu na rozpuštění politické strany nevzniká časový okamžik, který by Soudu bránil zajímat se o to, jakou činnost vykonávala politická strana předtím. Takový výklad by byl absurdní a jistě nesprávný. Protože však Vláda má v řízení o návrhu na rozpuštění politické strany břemeno důkazní a tvrzení a je její povinností spojenou s aktivní legitimací, jak uvádí Soud, je dostatečně věrohodně a přesvědčivě předložit soudu konkrétní poznatky o neslučitelnosti strany se zákonem, není možné neunesení těchto procesních břemen a povinností dávat kontradiktorní straně ke škodě, ba právě naopak. Dalo by se říci: „vždyť to se přece právě stalo v okamžiku, kdy NSS zamítnul první návrh na rozpuštění Dělnické strany“. Soud správně rozhodl, že Vláda v soudním procesu neobstála, netvrdila potřebné skutečnosti a nakonec vlastně ani vůbec nic neobhájila důkazy, a tak spor jednoduše prohrála. Jenže v konečném důsledku toto bylo pro Vládu právě tou největší výhodou, když jí Soud v odůvodnění svého prvního rozsudku naservíroval návod na rozpuštění politické strany.

Snad aby to nevyznělo příliš rezolutně, souhlasím s Nejvyšším správním soudem s tím nejvíce zásadním, tedy že zde překážka věci rozhodnuté nebrání podání druhého návrhu na rozpuštění Dělnické strany. Nebrání za podmínky přesvědčivější právně logické argumentace. Podle mého názoru je podle výše Soudem nastíněného klíče možné posuzovat následující návrh jen pro jiný „aktuální stav“ dané politické strany. Proto je ale třeba prokázat, že politická strana se nyní nachází v jiném stavu než v době prvního rozhodování o návrhu na rozpuštění. Jestliže by se společenská situace či činnost strany od prvního rozsudku nijak nezměnily, není přece možné jen doplnit návrh o pár tvrzení a skutečností a zkusit to znovu. Vláda měla přeci převážnou většinu informací, které dokládá v druhém návrhu, k dispozici již před návrhem prvním. Zachovala se ovšem velice diletantsky. Svým prvním zcela bezzubým podáním pěkně navařila Nejvyššímu správnímu soudu, který jistě musel již na začátku počítat s tím, že tuto situaci bude muset řešit.

NSS v rozsudku *Dělnická strana II* uzavírá celou svou úvahu o uvažované procesní překážce s tím, že překážku věci rozhodnuté v řízení o návrhu na rozpuštění politické strany vnímá Soud tak, že nemůže opakovaně posuzovat již jednou projednaná skutková tvrzení a důkazy, ale současně platí, že není vyloučeno projednat a vyhodnotit i taková tvrzení, která se týkají činnosti politické strany i před nabytím právní moci prvního rozhodnutí, samozřejmě především ve smyslu současného kontextu.

S tímto výsledkem se lze jednoduše ztotožnit a jeví se pro Dělnickou stranu spravedlivé, když se neunesení důkazního břemene a břemene tvrzení ze strany Vlády projeví alespoň v tomto případě nemožnosti znovu projednat a posuzovat již posuzovaný skutkový stav. V této souvislosti je jistě pro Vládu přínosné, že v prvním návrhu na rozpuštění DS byla poněkud nedbalá a netvrdila toho příliš, protože by to jí samotné, potažmo spíše Soudu, v druhém řízení zúžilo manévrovací prostor. Je taky nutné naprosto souhlasit s NSS v případě zjišťování a posuzování celého kontextu působení politické strany bez ohledu na to, zda již se o daných skutečnostech řízení vedlo nebo nikoliv.

Nakonec se tedy Soud rozhodl, že se nebude zabývat spoluprací Dělnické strany s hnutím Národního odporu v období před březnem 2009 a dále se nehodlá znovu zabývat shromážděními konanými v Hradci Králové a v Litvínově, ač k těmto Vláda předkládá nové skutečnosti. Tímto Soud rekapituloval vše, čemu svědčí překážka věci rozsouzené. Zbýlými tvrzeními se bude podrobně zabývat a i z těchto vyloučených bodů bude skládat celkový kontext činnosti a fungování Dělnické strany.

ZÁVĚR - VLASTNÍ NÁZOR

Na tomto místě bych rád rekapituloval své myšlenky a vyjádřil svůj postoj k věci. Začnu pohledem na institut překážky věci rozhodnuté. Právní jistota je základním pilířem práva jako takového. Bez záruky stálosti jednotlivých právních aktů by právo postrádalo svůj normativní smysl. K tomu, abychom dostáli této jistotě práva, je třeba ctít určité právní zásady. Tou základní myšlenkou, ke které směřuji, je „Ne bis in idem“, čili „ne dvakrát o téže věci“.

Komentář k soudnímu rozhodnutí NSS o rozpuštění DS

Kritická právní teorie, jaro 2011

Tomáš Malý, 325577

Jakmile soud jednou o věci rozhodne, není možné tuto věc projednávat znovu. Tomu brání procesní překážka věci rozsouzené. Ta nastupuje v případě totožnosti účastníků řízení a totožnosti žalobního důvodu. Ve zde probíraném případě je totožnost účastníků zřejmá a za právní, žalobní důvod považují porušování ústavy a zákonů a dále ohrožování mravnosti, veřejného pořádku nebo práva a svobody občanů tak, jak nám to předkládá dotčená právní norma v § 4 písm. a) a d) zákona o sdružování v politických stranách a politických hnutích č. 424/1991 Sb.

Za žalobním důvodem je dle mého názoru nutno spatřovat ono trvající porušování či ohrožování v dlouhodobějším kontextu. Jde o jednotlivé činy přičitatelné politické straně, které, nahlíženy souhrnně, kontinuálně porušují a ohrožují právem chráněné hodnoty. Politická strana disponuje zvýšenou ústavní ochranou, protože je pro demokratický stát nezbytným konstrukčním prvkem. Jednotlivé činy určitých sympatizantů či snad členů strany nejsou dostatečným důvodem pro stíhání politické strany jako celku. Takové protizákonné akty jednotlivců musí být řešeny cestou trestněprávní nebo jiné osobní odpovědnosti.

Politickou stranu je tedy možné perzekuovat pouze za její chování jako takové, nikoli za jednotlivá provinění. Nejvyšší správní soud poukázal na skutečnost, že rozhodnutí o návrhu na zrušení vydá vždy aktuálně ke stavu v době vydání rozhodnutí, z čehož dovodil možnost podání dalších návrhů v budoucnu. Návrhů, které se budou vztahovat k jinému časovému okamžiku.

Aby bylo možno podat další návrh, musí se změnit společenská situace. V okamžiku rozhodnutí se totiž nevytváří jakási pomyslná časová hranice, která by soudu bránila zabývat se v dalším návrhu děním před touto hranicí. Podle mého se rozhodnutí váže na společenský kontext v daném časovém okamžiku a z tohoto důvodu je nezbytné, aby se pro případné další návrhy tento kontext změnil. Jinak by zde byla překážka rei iudicata.

Podle mého názoru NSS postupoval nesprávně při vyrovnání se s překážkou věci rozhodnuté, když si z důvodu této překážky vybral jiné události k posouzení protiprávnosti politické strany. Myslím, že činnost strany jako taková se nikterak nezměnila. Strana pokračovala dále ve směru, kterým se vydala již dávno předtím, když pořádala další akce stejného typu. Nezměnila se činnost strany, ale došlo ke změně situace, za které tak DS činila. Změnil se onen společenský kontext. Myslím si, že toto je legitimační důvod pro podání dalšího návrhu na rozpuštění DS.